

Trei spectacole arădene

- A TREIA, PATETICA de N. Pogodin
- RĂZVAN ȘI VIDRA de B. P. Hajdeu
- NU SE ȘTIE NICIODATĂ de G. B. Shaw

nainte de a-și începe activitatea în noua stagiune, Teatrul de Stat din Arad a prezentat în Capitală trei spectacole: *A treia, patetica, Răzvan și Vidra, Nu se știe niciodată*. Semnate de același regizor (Dan Alesandrescu), avînd același pictor scenograf (Traian Nițescu), cele trei spectacole ne-au oferit, într-o anumită măsură, o imagine de ansamblu a nivelului artistic al teatrului și bune temeuri pentru a urmări drumul dezvoltării sale.

Actorii au acoperit distribuții variate, într-o vădită tendință de a-și profila creația artistică în opere de seamă din repertoriul clasic și contemporan. Ei au demonstrat, în acest chip, dincolo de însușirile individuale, că sînt convinși de necesitatea omogenității ansamblului artistic în spectacol, ca și de necesitatea existenței unui spirit colectiv în munca lor creatoare.

Această convingere ne apare, cu deosebire, ilustrată în spectacolul *A treia, patetica*.

Efortul regizorului, îndreptat spre valorificarea, printr-un limbaj scenic caracteristic actualității, a filonului eroic-filozofic al piesei, s-a bizuit, în primul rînd, pe străduința actorilor de a înfățișa, într-o ambianță scenică unitară, personajele, pozițiile, concepțiile lor de o mare diversitate. Această ambianță a fost realizată printr-un joc discret, sobru, lipsit de note forțat patetice, precum și printr-un ritm scenic de o tensiune autentică, nu mijlocită printr-o agitație formală — un exces steril de mișcare. Firește, atmosfera de ansamblu astfel realizată nu impiețează asupra interpretărilor individuale și a ecoului lor în acțiunea dramatică.

Increderea în partid, bunăoară, în victoria definitivă și totală a revoluției socialiste, ideea intransigenței revoluționare a comuniștilor, care stăpînesc conținutul operei lui Pogodin, și care în primul rînd sînt comunicate de lumina puternic emoționantă a prezenței lui Lenin, ne-au apărut convingătoare datorită inteligenței, sensibilității și măiestriei cu care actorul Constantin Adamovici a parcurs partitura complexă a acestui rol dificil și plin de răspunderi. Interpretul a fost preocupat să înfățișeze, dincolo de portretul fizic — ale cărui mască și mișcări vii, organice, i-au conferit o mare asemănare cu chipul cunoscut —, profunzimea și amploarea gîndurilor, frumusețea morală a marelui personaj, marcîndu-i, pe toată întinderea spectacolului, vigoarea și dinamica interioară, setea nepotolită de acțiune, care înfrîng pînă și accentele tragice ale bolii. Cu adevărat impresionantă ne-a apărut scena dintre Lenin și Irina, ca și cea dintre Lenin, Diatlov și Ippolit. În aceste scene, interpretul a subliniat, cu multiple nuanțe, înțelepciunea lui Lenin, apropierea lui plină de înțelegere și de adîncă omenie față de oameni, spiritul lui combativ și intransigent, pătruns de o mare răspundere față de partid, de popor. Un mai pregnant accent pe extraordinara forță de mobilizare a lui Lenin, pe care, de pildă, scene ca cea din fabrică sau din final îl solicitau, s-ar fi cerut totuși lui C. Adamovici, pentru ca efortul său interpretativ să ne apară deplin cuprinzător.

Alături de performanța actricească a lui C. Adamovici, s-au relevat în spectacol și alte interpretări, caracterizate prin simplitate, sinceritate, laconism și forță sugestivă. Așa, de pildă, au fost: Ippolit înfățișat de Hanibal Teodorescu, Valerik intruchipat de Sorin Gheorghiu, Diatlov prezentat de Ion Borst (deși pe acesta l-am fi dorit mai înflăcărat, mai pătruns de poezia romantic-revoluționară ce structurează figura eroului). Tocmai de aceea ne-a surprins tributul pe care actorul Dinu Cezar — realizînd rolul pictorului decadent Kumakin într-o manieră

naturalistă — l-a plătit unor deprinderi teatrale de mult învechite ; deruta tragică a personajului, drama îndepărtării de viață au devenit astfel în jocul actorului o simplă demonstrație exterioară, un exercițiu spectaculos și gratuit de exclamații cinice.

De asemenea, climatul agitatoric al spectacolului, generat de încleștarea dramatică dintre revoluție și contrarevoluție, s-ar fi împlinit dacă reprezentanții burgheziei, Gvozdilin și Nastia, ar fi căpătat de la interpreții lor un profil mai viguros, mai plin de forță. Nucu Mihuță a conturat în linii prea moi chipul lui Gvozdilin, capitalistul perfid, dar de o istețime și inteligență care stîrnesc pînă și admirația lui Lenin. Iar înzestrata actriță Viorica Popescu, neocolid accentele stridente în sublinierea trăsăturilor negative ale Nastiei, a simplificat imaginea acestui caracter complex, odios, dar nu lipsit de un anumit farmec.

Ni s-a părut regretabilă lipsa de patos a scenei întîlnirii lui Lenin cu muncitorii din fabrică ; aci, desenul regizoral inexpressiv al grupajului scenic, prezența amorfă a masei muncitorilor, interpretarea ștearsă a unor roluri episodice (dar importante) au răpit momentului caracterul său monumental, înalta lui semnificație ideologică.

În sfîrșit, pe linia neajunsurilor se așază și lipsa de „viață” a cadrului plastic, cu panourile de prim-plan nesugestive și fără coeziune cu ambianța specifică a acțiunii, sau cu fundalul în care drapele roșii, lipite pe un panou transparent, ar fi vrut să ofere imaginea freamătului luptei revoluționare.

Olimpia Didilescu (Vi-dra) și Valentin Dain (Răzvan) în „Răzvan și Vidra”

Elena Drăgoi (Ulianova) și Constantin Adamovici (Lenin) în „A treia, patetică”

Mai exigent față de sine însuși, folosind elementul sugestiv cu o mai mult discernământ și cu fantezie, Traian Nițescu a realizat în schimb pentru *Răzvan și Vidra* un decor interesant, cu vădite valori poetice, care a izbutit să evoce epoca frământată înfățișată de drama lui Hajdeu. În realizarea acestui decor, scenograful și regizorul au apărut eliberați de prejudecata fastului strălucitor al montărilor de epocă, dând în primul rând actorului posibilitatea de a-și pune în valoare jocul său în dramă.

Ca și în *A treia, patetica*, spiritul colectiv al actorilor și omogenizarea forțelor lor artistice au contribuit la înfățișarea poemului clasic al lui Hajdeu într-un veșmînt nou, proaspăt. Această prospețime a apărut și ca o consecință a renunțării la declamarea emfatică a tiradelor, a mutării accentului pe conturarea trăsăturilor omenesti ale personajelor, pe trăirea cu multă economie de mijloace a rolurilor, prin rostirea firească a cuvîntului, a versului.

Înțelegînd rolul deosebit pe care îl au în desfășurarea dramei personajele care reprezintă oameni simpli din popor — Răzeșul, Vulpoi, Moș Tănase —, regizorul a permis acestora o desfășurare amplă. Actorii Costel Atanasiu (Răzeșul) și Sorin Gheorghiu (Vulpoi), în rolurile pline de culoare ale acestor doi eroi populari, au marcat, cu mijloace de o mare simplitate, particularitățile de caracter ale fiecăruia, în afirmarea sentimentului comun ce-i animă: dragostea de țară. Cu umor și autentică savoare populară a interpretat Nicu Antoniu pe Moș Tănase; pe alte coordonate ale satirei și tragicomicului, Constantin Adamovici a subliniat trăsăturile de caracter ale boierului Zbierea, cel împătimit orbește, pînă la dezumanizare, de avariție.

O mai mare prețuire a fost dată în acest spectacol mișcării și grupării personajelor. Animarea figurației a permis popularea cadrului scenic cu un real suflu de mase, scenele de mase devenind de data aceasta jaloane importante în ilustrarea forței poporului, care pătrunde în acțiune și o comentează. În această ambianță sugestivă, interpretul lui Răzvan a putut dezvălui trăsăturile de caracter ale eroului. Actor de prestanță, posedînd știința de a utiliza, fără ostentație, gestul larg romantic și mișcarea expresivă, Valentino Dain a reușit să creeze în primele cînturi o imagine convingătoare și puternică. Dacă drama lui Răzvan n-a apărut în toată gama nuanțelor psihologice pe care o implică, vina nu aparține — credem — numai interpretului (căruia îi reproșăm alunecarea, în final, înspre o exprimare prea încărcată, înspre o prezentare exterioră a tragicului său sfîrșit), ci și partenerii sale, Olimpia Didilescu, care nu a reușit să-i dea o replică convingătoare. Jocul monocord, emfatic și de suprafață al actriței a coborît înfățișarea Vidrei sub nivelul ideii pe care trebuia s-o întrușipeze. Interpreta nu a reușit să exprime convingător relieful sufletesc al personajului, fermitatea ambițiilor eroinei, îmbrăcate în haina unui farmec cuceritor.

Nu se știe niciodată a fost un spectacol fără pretenții de originalitate. S-a prezentat într-un cadru scenografic îngrijit și spiritual, cu cîteva roluri interpretate cu vervă. Deosebit de izbutit ne-a apărut cuplul tinerilor Dolly-Filip (Vioreca Popescu și Sorin Gheorghiu). Romeo Lăzărescu a realizat în bătrînul chelner William o creație originală, o pilduitoare compoziție de om simplu, care știe să rostească, cu multă discreție și umor, adevărurile la adresa „moralei” și a falselor principii din lumea mare. Păcat numai că strălucitorul duel spiritual dintre Valentin (Hanibal Teodorescu) și Gloria (Marilena Ionescu) a fost sacrificat din pricina celor doi interpreți, care au prezentat aceste personaje greoi, șters.

Ne asociem regretului general că, în acest turneu, Teatrul de Stat din Arad nu a prezentat nici o piesă originală contemporană. Reprezentarea unei astfel de piese ne-ar fi edificat și asupra modului în care colectivul se poate achita de una dintre îndatoririle cele mai de seamă ce-i revin, în raport cu educația estetică a publicului și cu formarea gustului spectatorilor pentru teatrul nou. Socotim totuși că cele trei spectacole au fost o demonstrație a frământărilor creatoare ce încep să se manifeste aci, a eforturilor depuse de colectivul artistic pentru înnoirea mijloacelor de expresie, capabile să dea unui text dramatic strălucire și valori cît mai înalte. Cele cîteva creații actoricești remarcabile din aceste trei spectacole vădesc roadele bătăliei împotriva indiferenței, a rutinei, a stagnării. Munca profesională susținută și aprofundată a acestui colectiv constituie premisa pozitivă care ne îndreptățește speranța că el va izbuti să elimine inconsecvențele și asperitățile de felul celor ce au păgubit unul sau altul dintre spectacolele prezentate.